

Memo

Onderwerp

Rapportage Decisio 2022 Arbeidsmigranten

Datum

24 januari 2023

Aan

Gemeenteraad

Doel

Informeren

Beste leden van de raad,

De inzet van arbeidsmigranten is voor veel sectoren cruciaal om aan de vraag van consumenten te kunnen voldoen. Denk aan (voorgesneden) groente en fruit, voorverpakte maaltijden, het rooien en verpakken van bollen, laswerk, vernieuwing van het elektriciteitskabels, schoonmaak, verpakken van online-bestellingen, verwerken van retour zendingen en noem maar op. Dit zijn de mensen die een belangrijk deel van onze 'dagelijkse boodschappen' mogelijk maken.

Nieuwste cijfers

De nieuwste cijfers van het bijgevoegde rapport van Decisio, opgesteld in 2022, laten zien dat er in 2019 5.090 arbeidsmigranten actief waren in de Kop van Noord-Holland. Dit aantal in de Kop stijgt in de komende jaren volgens de prognoses naar zo'n 6.000 tot 7.500 arbeidsmigranten in 2030. Het vraagstuk voor huisvesting van arbeidsmigranten blijft daarmee de komende jaren actueel. De groei kan verklaard worden door een krimpende beroepsbevolking, en daarmee de krapte op de arbeidsmarkt. In steeds meer sectoren is er namelijk een tekort aan personeel dat niet meer opgevangen kan worden door de autochtone beroepsbevolking. De inzet van arbeidsmigranten schuift langzamerhand op van de land- en tuinbouwsector naar techniek, bouw, horeca en zorg. Arbeidsmigranten zijn straks degenen die ons ook helpen met o.a. verduurzamen, woningen bouwen, op het terras en in het verlenen van ondersteuning in de zorg.

Dit perspectief maakt dat we ons niet langer alleen kunnen richten op tijdelijke huisvestingsoplossingen, maar dat we ons moeten oriënteren op langer verblijf, of zelfs het faciliteren van vestiging en opleiding. Het nieuwste rapport van Decisio geeft beter inzicht in het vraagstuk arbeidsmigranten en het perspectief daarbij. Het maakt in eerste aanleg de aantallen arbeidsmigranten inzichtelijk, zodat er beter beleid kan komen voor benodigde huisvesting, inschrijving/registratie en handhaving. Hierom monitort de provincie

de aantallen werkzame en woonachtige arbeidsmigranten in deze regio. Het nieuwste rapport bevat informatie over:

- het aantal werkzame arbeidsmigranten in de periode 2010-2020;
- het aantal werkzame arbeidsmigranten per gemeente in 2010, 2019 en 2020;
- een vergelijking van het aantal werkzame arbeidsmigranten met van Noord-Holland en Nederland;
- het land van herkomst, de sectoren waarin zij werken en de verblijfsduur;
- het aantal woonachtige arbeidsmigranten in de periode 2010-2020, plus een onderverdeling op postcode-niveau;
- in- en uitstroom (woon-werkrelaties) en seizoenspieken;
- een prognose van de aantallen werkzame arbeidsmigranten (op basis van WLO-scenario's) tot 2030.

Belangrijkste resultaten Kop van Noord-Holland

In het rapport valt een aantal zaken op voor arbeidsmigranten die in de Kop werken en/of verblijven. Dit zijn de belangrijkste conclusies die in het rapport nader worden geduid:

- In de regio Kop van Noord-Holland werkten in 2019 5.090 arbeidsmigranten. Sinds 2010 is het aantal jaarlijks gemiddeld licht gedaald met 1,9%. Deze daling vond vooral plaats in de gemeenten Den Helder en Schagen. Als gevolg van corona daalde het aantal arbeidsmigranten in 2020 met 18%. Decisio signaleert dat in veel gemeenten in Nederland het aantal arbeidsmigranten echter alweer minimaal op het niveau van 2019 ligt.
- De belangrijkste werkgemeenten zijn Hollands Kroon en Schagen. 85% van de arbeidsmigranten werkt in één van deze gemeenten.
- Het aandeel arbeidsmigranten dat in de landbouwsector werkt is aanzienlijk hoger dan landelijk;
- Meer dan de helft van de arbeidsmigranten verblijft minder dan een jaar in de Kop van Noord-Holland. Van deze groep verblijft 58% minder dan 4 maanden. Daarmee verblijven arbeidsmigranten in de regio Kop van Noord-Holland relatief kort.
- 66% van de in regio Kop van Noord-Holland werkzame arbeidsmigranten is van Poolse afkomst (2020). Dit aandeel is groter dan in provincie Noord-Holland en Nederland.
- Op basis van Brp-registraties staan in 2019 2.695 arbeidsmigranten geregistreerd woonachtig in de Kop van Noord-Holland¹. Tot 2019 neemt dit aantal jaarlijks gemiddeld met 11% toe. Ook in 2020

¹ Het komt voor dat het woonadres van een arbeidsmigrant niet bekend is via de CBS Microdata. Bijvoorbeeld doordat de arbeidsmigrant, bij seizoensgebonden arbeid, minder dan vier maanden in Nederland verblijft en zich niet bij de gemeente inschrijft (dat is ook geen wettelijke plicht). Of het kan voorkomen dat de arbeidsmigrant onbekend is met het proces van inschrijving en/of zich niet wil inschrijven vanwege de vrees voor het verliezen van rechten in het land van herkomst. Het aantal geregistreerde arbeidsmigranten via de CBS Microdata is dus waarschijnlijk een onderschatting van het daadwerkelijke aantal woonachtige

stijgt het aantal arbeidsmigranten (+9%). Dit aantal komt mede doordat er in de Kop een aanpak is ontwikkeld waarbij arbeidsmigranten actief worden ingeschreven.

- Ruim 4 op de 10 arbeidsmigranten die in de Kop van Noord-Holland wonen, werken ook in de Kop van Noord-Holland. Verder bestaan er belangrijke pendelrelaties met de gemeenten Dijk en Waard, Alkmaar en Medemblik.
- Er zijn twee pieken (juli- en oktober/november) in het aantal werkzame arbeidsmigranten. Daarmee verschilt het seizoenpatroon van deze regio met die van de provincie Noord-Holland en Nederland.
- Uit de prognoses scenario's blijkt voor de Kop van Noord-Holland dat het aantal arbeidsmigranten de komende tien jaar toe neemt tot een populatie van naar schatting 6.000 tot 7.500 werkzame arbeidsmigranten in 2030. Dit betekent een gemiddelde jaarlijkse groei van 3,8 tot 6,0%.

Gewijzigde cijfers

Decisio heeft haar database met de cijfers over aantallen arbeidsmigranten volledig geactualiseerd. Dit leidt ertoe dat de resultaten in dit rapport, ook voor jaren waar al eerder over is gerapporteerd, afwijken van de resultaten in de voorgaande monitorrapportages van Decisio². Dit komt doordat het CBS over steeds meer gegevens beschikt. Ook over voorgaande jaren. Decisio heeft daarom niet alleen een actualisatie moeten uitvoeren voor het laatst beschikbare bronjaar (2020), maar óók voor de jaren daarvoor om een zo waarheidsgetrouw mogelijk inzicht te schetsen.

Door de actualisatie van de gegevens vanaf 2010 is soms sprake van duidelijke verschillen tussen de huidige en voorgaande resultaten. En dan vooral voor gegevens in de jaren 2010 tot en met 2012. Deze verschillen ontstaan hoofdzakelijk doordat er nu andere gegevens beschikbaar zijn over (internationale) personen die toentertijd niet in het Brp geregistreerd waren, maar wel een fiscale relatie met Nederland hadden vanwege (tijdelijk) werk.

In de Kop is deze wijziging goed zichtbaar. Waar in eerdere rapportages steeds een toename van het aantal werkzame arbeidsmigranten werd gepresenteerd, is er nu sprake van een lichte afname in de periode 2010-2019. Als het eerste coronajaar 2020 wordt meegerekend, dan is de afname sterker.

arbeidsmigranten. Uit eerder onderzoek is de inschatting dat gemiddeld 45 tot 55% van de arbeidsmigranten zich inschrijft.

² Decisio hanteert vanaf de aanvang van de landelijke monitor dezelfde definities, databronnen (de zogenaamde 'CBS Microdata') en berekeningswijzen. Op basis hiervan is door Decisio een monitor/database opgebouwd met gegevens vanaf het jaar 2010 tot zo recent mogelijk. Eens per jaar (in december) vult en actualiseert Decisio de database (aan) op basis van de op dat moment meest actuele bronbestanden van het CBS. De aanvulling betreft het toevoegen van de meest actuele gegevens voor het laatst beschikbare jaar. Daarnaast voert het bureau tevens een actualisatie uit voor alle gegevens die al beschikbaar waren voor alle jaren vanaf 2010. Dit betekent (dus) een volledige actualisatie van alle jaargegevens tot het meest recent jaar

Overigens voorspelt Decisio een toename van het aantal arbeidsmigranten richting 2030; de verwachte procentuele groei in de Kop van Noord-Holland ligt boven de verwachte groei in Nederland. Deze toename is gebaseerd op prognoses over banen en de beroepsbevolking (vergrijzing).

Decisio heeft vooralsnog niet inzichtelijk gemaakt in welke sectoren arbeidsmigranten in de toekomst aan de slag gaan. Hoewel op basis van de groeicijfers in de Kop in de afgelopen 10 jaar zichtbaar is dat er meer mensen in de horeca, transport & logistiek en voedingsindustrie aan de slag zijn gegaan. In andere regio's in Noord-Holland Noord is er ook een toename te zien op het gebied van zakelijke dienstverlening, bouw, detailhandel en metaalelektro. Volgens het bureau is het bovendien aannemelijk dat corona een tijdelijke dip is; de geprognoseerde gemiddelde groei tot 2030 is realistisch. Hierbij zien we dat ontwikkeling van huisvesting van buitenlandse werknemers van belang blijft, omdat het aantal beschikbare slaapplaatsen nog altijd niet toereikend is.

Hoewel een meerderheid van de arbeidsmigranten zeer kort verblijft in Nederland (minder dan vier maanden), is er een mogelijkheid dat op termijn meer arbeidsmigranten ervoor kiezen om een bestaan op te bouwen in Nederland. Volgens een recente peiling van I&O Research blijkt dat twee derde graag een opleiding wil volgen om door te groeien in hun werk.

Het is belangrijk om de monitoring voort te blijven zetten, om zo de ontwikkelingen te volgen en te zien of de prognoses uitkomen. Want er zijn diverse factoren (denk aan de stijgende energieprijzen en de geopolitieke situatie in Europa) die invloed kunnen hebben op de prognoses die we nu nog niet in zijn geheel kunnen overzien. Op dit moment zijn de data uit dit rapport echter de beste en meest nauwkeurige cijfers die beschikbaar zijn.